

Νέες ισορροπίες μετά τη συμφιλίωση Hamas–Fatah

Μυστικές διαπραγματεύσεις στην Αίγυπτο

Μετά από μια σειρά μυστικών συναντήσεων, που πραγματοποιήθηκαν τις τελευταίες εβδομάδες στο Κάιρο, η Fatah και η Hamas συμφώνησαν «να προχωρήσουν στο σχηματισμό μιας προσωρινής παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας» και «στη διεξαγωγή εκλογών εντός ενός έτους». Η συμφωνία, που επετεύχθη με πρωτοβουλία του υπουργείου Εξωτερικών και των υπηρεσιών πληροφοριών της Αιγύπτου, χαρακτηρίστηκε ως «ιστορική». Παρότι, η Αίγυπτος επανειλημμένα έχει διαμεσολαβήσει για τη συμφιλίωση μεταξύ των δύο πλευρών, εντούτοις, η συμφωνία προκάλεσε εντύπωση και αμηχανία στις ενδιαφερόμενες πλευρές.

Ο Αιγύπτιος υπουργός Εξωτερικών Nabil Elaraby ανακοίνωσε ότι «με τη συμφωνία επιδιώκεται η αναγνώριση ενός ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους από τον ΟΗΕ, τον επόμενο Σεπτέμβριο» και ότι «σύντομα, θα επισκεφθεί τη Ramallah, προκειμένου να συζητήσει με αξιωματούχους της Παλαιστινιακής Αρχής και για το θέμα αυτό». Ο Mahmoud Zahar, ιδρυτικό μέλος και ηγετικό στέλεχος της Hamas, που έλαβε μέρος στις συναντήσεις δήλωσε ότι «η παλαιστινιακή κυβέρνηση εθνικής ενότητας δεν θα ασχοληθεί με θέματα που αφορούν την αναγνώριση του Ισραήλ, ούτε θα συμμετέχει στις ειρηνευτικές συνομιλίες». Έτσι, κατέστησε σαφές ότι στην παρούσα φάση και τουλάχιστον μέχρι την εκλογή νέας παλαιστινιακής κυβέρνησης, δεν θα επιδιωχθεί αναθέρμανση της ειρηνευτικής διαδικασίας. Περισσότερες λεπτομέρειες αναμένεται να ανακοινωθούν επισήμως την επόμενη εβδομάδα στο Κάιρο, όπου θα πραγματοποιηθεί επίσημη υπογραφή της συμφωνίας από το Mahmoud Abbas και τον πολιτικό ηγέτη της Hamas, Khaled Meshaal, ο οποίος εδρεύει στη Δαμασκό.

- Προς το παρόν, έγινε γνωστό ότι η επικείμενη συμφωνία, μεταξύ άλλων, προβλέπει:
- ✓ Το σχηματισμό μιας «προσωρινής παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας».
 - ✓ Την επανέναρξη των εργασιών του παλαιστινιακού Κοινοβουλίου.
 - ✓ Την επαναλειτουργία του «Παλαιστινιακού Νομοθετικού Συμβουλίου» (Palestinian Legislative Council - PLC).
 - ✓ Την αναδιοργάνωση της «Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης» (Palestinian Liberation Organization – PLO)
 - ✓ Την εκατέρωθεν απελευθέρωση κρατούμενων.
 - ✓ Την ίδρυση μιας κοινής επιτροπής ασφάλειας, που πιθανόν θα προσδιορίσει την αποστολή των παλαιστινιακών δυνάμεων ασφάλειας στη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, υπό ενιαία διοίκηση.
 - ✓ Τον καθορισμό της ημερομηνίας διεξαγωγής προεδρικών και βουλευτικών εκλογών (προς το παρόν, έγινε γνωστό ότι θα πραγματοποιηθούν εντός ενός έτους).

Πρώτες αντιδράσεις από Τελ Αβίβ και Ουάσιγκτον

Η αιγυπτιακή πρωτοβουλία βρήκε απροετοίμαστο το Ισραήλ, που σύμφωνα με τις πρώτες δηλώσεις του Ισραηλινού πρωθυπουργού, εμφανίζεται δυσαρεστημένο. Συγκεκριμένα, ο Binyamin Netanyahu, δήλωσε: «Η Παλαιστινιακή Αρχή θα πρέπει να επιλέξει μια ειρηνευτική συμφωνία ανάμεσα στο Ισραήλ και τη Hamas. Η ειρήνη και με τις δύο πλευρές είναι αδύνατη, καθώς η Hamas επιδιώκει την καταστροφή του κράτους του Ισραήλ. Η

Hamas εκτοξεύει βλήματα εναντίον των πόλεων μας και των παιδιών μας. Η συμφιλίωση (μεταξύ της Fatah και της Hamas) καταδεικνύει ότι η Παλαιστινιακή Αρχή έχει αποδυναμωθεί και δημιουργούνται ερωτήματα σχετικά με το αν η Hamas κατορθώσει να αποκτήσει τον έλεγχο της Ιουδαίας και της Σαμάρειας (επίσημη ισραηλινή ορολογία για την περιοχή της Δυτικής Όχθης), με τον τρόπο που ελέγχει τη Λωρίδα της Γάζας. Ελπίζω ότι η Παλαιστινιακή Αρχή θα προχωρήσει στη σωστή επιλογή. Θα επιλέξει την ειρήνη με το Ισραήλ. Η επιλογή είναι στα χέρια της».

Παρόμοια ήταν και η αντίδραση του αντιπροέδρου της ισραηλινής κυβέρνησης, Silvan Shalom, ο οποίος αναφερόμενος στην εν λόγω συμφωνία δήλωσε: «Αποκαλύφθηκε το πραγματικό πρόσωπο των Παλαιστίνιων ηγετών, οι οποίοι αρνήθηκαν να διαπραγματευθούν με το Ισραήλ τα δύο τελευταία χρόνια. Τώρα, είναι ξεκάθαρο ότι δεν επιζητούν ειρήνη. Πως είναι δυνατόν να κάνουμε ειρήνη με ανθρώπους, οι οποίοι ανοικτά δηλώνουν ότι επιδιώκουν να καταστρέψουν το κράτος του Ισραήλ; Το παλαιστινιακό κράτος θα είναι ένα προπύργιο των Ιρανών και της Hamas στη Μέση Ανατολή».

Από την πλευρά της, η Ουάσιγκτον ανακοίνωσε ότι «η εν λόγω συμφωνία θέτει σε κίνδυνο την αμερικανική βοήθεια προς την Παλαιστινιακή Αρχή, εκτός, αν η Hamas αποδεχτεί να αποκηρύξει τη βία και να αναγνωρίσει το κράτος του Ισραήλ».

Αλλαγή των δεδομένων στις ισραηλινο-παλαιστινιακές σχέσεις

Ως γνωστόν, την ισραηλινο-παλαιστινιακή διένεξη συντηρούν έξι μείζονα προβλήματα:

- ✓ Η δημιουργία και τα όρια του μελλοντικού παλαιστινιακού κράτους.
- ✓ Το καθεστώς της Ιερουσαλήμ.
- ✓ Οι εβραϊκοί εποικισμοί στη Δυτική Όχθη.
- ✓ Το δικαίωμα επιστροφής των Παλαιστίνιων προσφύγων.
- ✓ Η διανομή των υδάτινων πόρων, και
- ✓ Ο «φράχτης ασφαλείας» περιμετρικά της Δυτικής Όχθης.

Επί τέσσερα χρόνια, το ρήγμα Hamas-Fatah μεγέθυνε τα παραπάνω προβλήματα και ευνοούσε το πάγωμα της ειρηνευτικής διαδικασίας. Ο πιθανός τερματισμός της ενδο-παλαιστινιακής κρίσης και η σύσταση μιας προσωρινής παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας δημιουργεί αλλαγή του status στις σχέσεις Ισραήλ-Παλαιστίνης, και πιθανόν, σε δεύτερο χρόνο, στις σχέσεις Τελ Αβίβ- Καΐρου και Τελ Αβίβ-Δαμασκού. Ο Netanyahu γνωρίζει ότι το Ισραήλ θα κληθεί να λάβει σημαντικές αποφάσεις για να αντιμετωπίσει τη νέα κατάσταση που διαμορφώνεται στα παλαιστινιακά εδάφη. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η αλλαγή των δεδομένων θα επιφέρει οπωσδήποτε περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης.

Μετά την επίσημη συμφωνία και τη σύσταση μιας κυβέρνησης εθνικής ενότητας, είναι προφανές ότι θα προκύψουν μια σειρά δυσεπίλυτων προβλημάτων, για την επίλυση των οποίων απαιτείται η συναίνεση του Ισραήλ, όπως:

- ✓ Η μετακίνηση των Παλαιστίνιων πολιτικών μεταξύ της Δυτικής Όχθης και της Λωρίδας της Γάζας.
- ✓ Η διατήρηση της οικονομικής βοήθειας από τις ΗΠΑ και την ΕΕ, που έχουν συμπεριλάβει τη Hamas στη λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων.
- ✓ Η διακοπή της συνεργασίας μεταξύ Ισραήλ και Fatah, σε αρκετούς τομείς.

Ειρηνευτικές συνομιλίες ή αύξηση της συγκρουσιακής κατάστασης;

Η ισραηλινή πλευρά θεωρεί ότι η ενδο-παλαιστινιακή κρίση μεταξύ της Hamas και της Fatah υποστηρίζει τα εβραϊκά συμφέροντα, καθότι αποδυναμώνει τους Παλαιστίνιους. Για το λόγο αυτό, τα τελευταία χρόνια, το Τελ Αβίβ «επένδυσε» σ' αυτή την ιδέα, κερδίζοντας χρόνο και κατεβάζοντας τον πήχη των παλαιστινιακών επιδιώξεων. Στην πραγματικότητα, εξωθούσε τους Παλαιστίνιους της Λωρίδας της Γάζας στα άκρα και στην αναζήτηση συμμάχων με ακραίες ιδεολογίες. Ταυτόχρονα, το ρήγμα στην παλαιστινιακή κοινωνία λειτουργούσε αποτρεπτικά σε οποιαδήποτε προσπάθεια επίτευξης ειρηνευτικής ισραηλινο-παλαιστινιακής συμφωνίας. Αφού, δεν ήταν δυνατόν να προκύψει «νόμιμη συμφωνία» μεταξύ των Ισραηλινών και των Παλαιστίνιων, για τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους, χωρίς τη

συγκατάθεση της Hamas. Εκτός, αν προηγουμένως, είχε δημιουργηθεί επίσημα κάποια ξεχωριστή κρατική οντότητα στη Λωρίδα της Γάζας.

Στην παρούσα φάση, αν το Ισραήλ αντιμετωπίσει θετικά την πρωτοβουλία του Καΐρου ή έστω αν την επανεξετάσει, τότε, θα μπορούσαν να προκύψουν οφέλη και για τις δύο πλευρές. Μάλιστα, με δεδομένη την κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και τις επερχόμενες γεωπολιτικές εξελίξεις, το Τελ Αβίβ θα πρέπει να επιδιώκει τη συντήρηση και τη διεύρυνση των ειρηνευτικών συμφωνιών με τον αραβικό κόσμο. Έτσι, θα μπορέσει να απομονώσει και θα αποδυναμώσει τις αντισημιτικές συμμαχίες.

Προς το παρόν, οι πρώτες αντιδράσεις από το Ισραήλ δεν οδηγούν σε επίλυση των προβλημάτων. Βέβαια, είναι γεγονός ότι και οι προθέσεις των Παλαιστινίων δεν μπορούν να αποκωδικοποιηθούν στην παρούσα φάση. Δεν είναι ξεκάθαρη η στάση που θα τηρήσουν απέναντι στο Ισραήλ. Όμως, η στάση αναμονής για τους ισραηλινούς είναι προτιμότερη από τη ρητορική αντιπαράθεση, που προοιωνίζει τη δημιουργία συγκρουσιακού κλίματος. Το Τελ Αβίβ, αν δεν προκληθεί το επόμενο χρονικό διάστημα, θα πρέπει να αντιμετωπίσει την αλλαγή δεδομένων ως ευκαιρία. Θα πρέπει να «ανακαλύψει» τρόπους προσέγγισης με τη Hamas. Το Κάιρο προσφέρει αυτή την ευκαιρία και ως ένα βαθμό θα μπορούσε και η Ουάσιγκτον να υποστηρίξει μια τέτοια προσπάθεια, εφόσον βέβαια και οι προθέσεις της παλαιστινιακής πλευράς διευκολύνουν μια τέτοια εξέλιξη.

Ο σχηματισμός μιας λειτουργικής παλαιστινιακής κυβέρνησης εθνικής ενότητας αποτελεί βασική προϋπόθεση, προκειμένου να καλλιεργηθεί το κατάλληλο κλίμα για ουσιαστικές ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, μετά τη διεξαγωγή εκλογών στα παλαιστινιακά εδάφη. Αν και το σενάριο αυτό συγκεντρώνει ελάχιστες έως μηδενικές πιθανότητες, εντούτοις, είναι το μόνο που μπορεί να οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα. Σε αντίθετη περίπτωση, θα συντηρηθεί ή και θα αυξηθεί περαιτέρω η υφιστάμενη συγκρουσιακή κατάσταση. Επιπρόσθετα, ενδέχεται να δημιουργηθούν και τριβές με την Αίγυπτο, που διαμεσολάβησε για την προώθηση τερματισμού του ενδο-παλαιστινιακού σχίσματος.

Γιαννακόπουλος Βασίλης
Γεωστρατηγικός Αναλυτής
www.geostrategy.gr
geostrategical@yahoo.gr